

ПРИМЈЕНА ДОКАЗНИХ РАДЊИ КОД КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА ПРОТИВ ПОЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА У ПРАКСИ СУДОВА БАЊАЛУЧКЕ РЕГИЈЕ

Прегледни научни рад

DOI: 10.5937/zurbezkrim2302033G	COBISS.RS-ID 139585025	УДК 343.982/.983:[343.54+343.63
---------------------------------	------------------------	---------------------------------

Горан Гуска¹

Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Република Српска, БиХ

Апстракт: Кривична дјела против полног интегритета спадају у ред оних инкриминација које су предмет интереса свих сегмената најшире друштвене заједнице. Од сазнања за овакву врсту кривичних дјела па до коначне пресуде, јавност прати ток кривичног поступка са великим занимањем. Предмет нашег рада је приказ квантитета и квалитета доказа прибављених примјеном доказних радњи кроз анализу пресуда у пракси судова бањалучке регије. Циљ је био представити утицај примјене доказних радњи на исход судске пресуде. Рад представља приказ дијела емпиријског истраживања који се односи на анализу предметних пресуда у оквиру докторске дисертације аутора.

Кључне ријечи: кривично дјело, полни интегритет, доказне радње, суд.

УВОД

Кривична дјела против полног интегритета за жртву најчешће имају најрањивије категорије друштва и, иако нису честа појава у односу на друге врсте кривичних дјела, управо побуђују велику пажњу јавности, између осталог, због посљедица које дугорочно погађају жртву, њену породицу и околину. И код нас, као и у свијету, научна и стручна јавност заинтересована је за истраживања на ову тему а један број аутора са наших простора су се бавили и даље се баве изучавањем ове врсте кривичних дјела.

Наш рад представља прелиминарни приказ резултата једног дијела истраживања у оквиру припреме докторске дисертације аутора под називом „Кривично дјело недозвољене полне радње” на Правном факултету Универзитета у Новом Саду. С обзиром на то да је предмет емпиријског истраживања докторске дисертације анализа предметног кривичног дјела кроз пресуде, односно, праксу судова у Републици Српској, у раду ћемо представити дио наведеног истраживања кроз податке који се односе на при-

¹ Аутор за кореспонденцију: Горан Гуска, МА, Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Управа за полицијско образовање. Имејл: goranguska@gmail.com

мјену доказа и начин окончања кривичног поступка за поједина кривична дјела из групе чији је заштитни објект полна слобода: силовање из члана 193, обљуба над немоћним лицем из члана 194, полно насиље над дјететом из члана 195, обљуба злоупотребом положаја из члана 196 и задовољавање полних страсти пред другим из члана 197 (Krivični zakon Republike Srbije, 2003) за бањалучку регију – мјесна надлежност Окружног суда у Бањој Луци и њему припадајућих основних судова. Узорак емпиријског истраживања дисертације је 131 пресуда за укупно 134 кривична дјела окружних и основних судова у Републици Српској за десетогодишњи период од 2008. до 2017. године² а у раду су представљени резултати истраживања судова који припадају бањалучкој регији. Анализирали смо број пресуда по судовима бањалучке регије и њихову заступљеност у односу на остале поступајуће судове у Републици Српској, квантитет доказних радњи, односно, доказа проистеклих из њихове примјене и њихов утицај на врсту пресуде која је донесена за предметна кривична дјела. Сви добијени резултати су нас упутили на закључак о врсти и вриједности доказа који се користе у кривичном поступку за предметна кривична дјела из групе гдје је заштитни објект полни интегритет.

2 Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 003 497 08 K od 21. 8. 2009; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 011 128 07 K od 14. 5. 2008; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 012 011 93 K od 30. 11. 2009; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 012 155 07 K od 13. 2. 2008; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 013 806 03 K od 10. 12. 2008; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 063 988 10 K od 31. 5. 2010; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 065 738 09 K od 24. 8. 2010; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 065 811 09 K od 10. 11. 2011; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 120 967 12 K od 28. 1. 2013; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 131 805 11 K od 15. 12. 2011; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 157 159 14 K od 28. 10. 2015; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 189 098 14 K od 14. 2. 2017; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 203 984 15 K od 14. 6. 2016; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 208 950 15 K od 27. 7. 2016.; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 242 011 16 K od 22. 11. 2016; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 250 957 17 K od 12. 7. 2017; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 150 283 12 Km od 30. 1. 2013; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 013 730 08 Km od 23. 10. 2008; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 161 759 12 Km od 6. 2. 2013; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 169 035 13 Km od 16. 10. 2013; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 175 315 13 Km od 30. 9. 2013; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 191 238 14 Km od 27. 8. 2014; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 Km 245 192 16 Km od 9. 3. 2017; Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 0 K 232 401 16 K od 21. 12. 2016; Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 0 K 017 378 11 K od 30. 1. 2012; Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 0 K 022 074 11 K od 5. 2. 2014; Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 0 K 047 145 15 K od 14. 10. 2016; Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 0 Km 035 310 13 Km od 19. 2. 2014.; Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 0 Km 063 633 17 Km od 27. 7. 2017; Presuda Osnovnog suda u Gradišci, CMS 2999 12 K od 20. 3. 2015; Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 0 K 000 479 07 K od 2. 6. 2008; Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 0 K 000 713 05 K od 3. 9. 2009; Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 0 K 001 191 08 K od 13. 1. 2010; Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 0 K 001 670 08 K od 24. 12. 2009; Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 0 K 010 447 12 K od 28. 9. 2013; Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 0 K 019 345 14 K od 18. 7. 2014; Presuda Osnovnog suda u Prnjavoru, 78 0 K 026 130 17 od 14. 11. 2017.

ИСТРАЖИВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ У БАЊОЈ ЛУЦИ

За бањалучку регију, надлежни су Окружни суд у Бањој Луци, Основни суд у Бањој Луци, Основни суд у Градишци, Основни суд у Котор Вароши, Основни суд у Прњавору и Основни суд у Мркоњић Граду а број добијених пресуда за неведене судове је укупно 41 пресуда. Пресуде није доставио Окружни суд у Бањој Луци док је Основни суд у Бањој Луци доставио 27 пресуда, Основни суд у Градишци доставио је седам пресуда, Основни суд у Котор Вароши пет пресуда, Основни суд у Прњавору двије док смо од Основног суда у Мркоњић Граду обавијештени да нису поступали у односу на наведена кривична дјела па нема тражених пресуда за наведени период. Ови подаци су представљени у табели број 1.

Табела 1. Број добијених пресуда у бањалучкој регији

Назив суда	Број пресуда	Број кривичних дјела
Окружни суд у Бањој Луци	Пресуде нису достављене	Пресуде нису достављене
Основни суд у Бањој Луци	27	28
Основни суд у Градишци	7	7
Основни суд у Котор Вароши	5	5
Основни суд у Прњавору	2	2
Основни суд у Мркоњић Граду	0	0
Укупан број	41	42

Укупан број кривичних дјела из добијених пресуда је 42 а различит број пресуда и кривичних дјела проистиче из чињенице да је у једној пресуди пресуђено за два кривична дјела (Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 2010). Подаци према врсти кривичних дјела су приказани табеларно у табели број 2.

Табела 2. Врсте кривичних дјела

Назив кривичног дјела	Број кривичних дјела	Број пресуда
Силовање чл. 193	15	14
Обљуба над немоћним лицем чл. 194	6	6
Полно насиље над дјететом чл. 195	14	14
Обљуба злоупотребом положаја чл. 196	1	1
Задовољење полних страсти пред другим чл. 197	6	6
Укупан број	42	41

Да бисмо имали прецизнију представу о квантитативном значају рада бањалучких судова у односу на остале судове у Републици Српској, упоредили смо број пресуда у односу на број становника. Бањалучка регија у коју спадају Бања Лука, Градишка, Кнежево, Котор Варош, Лакташи, Мркоњић Град, Прњавор, Србац и Челинац према попису становништва из 2013. године, има 373 521 регистрованог становника док је укупан број становника у Републици Српској 1 170 342 тако да у бањалучкој регији пребива 31,91% од укупног броја становништва Републике Српске (*Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srpskoj 2013. godine. Rezultati popisa, gradovi, opštine i naseljena mjesta, 2017*). У односу на укупан број обрађених пресуда, судови надлежни за регију града Бања Лука партиципирају са 31,3% од укупног броја добијених пресуда и очекивано би било да би овај проценат био већи да су уврштене горенаведене изостале пресуде. Тако је у односу на расположиве пресуде, проценат заступљености становништва бањалучке регије у односу на укупно становништво Републике Српске и проценат броја пресуда судова бањалучке регије у односу на укупан узорак у приближној сразмјери, 31,9% наспрам 31,3%.

ПРИМЈЕНА ДОКАЗНИХ РАДЊИ

Истрага кривичних дјела против полних слобода је могућа примјеном како (класичних) радњи доказивања тако и примјеном посебних истражних радњи. У радње доказивања спадају: претресање стана, просторија и лица, привремено одузимање предмета и имовине, поступак са сумњивим стварима, испитивање осумњиченог, саслушање свједока, увиђај и реконструкција и вјештачење из главе 13 важећег Закона о кривичном поступку (*Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, 2021*), односно, главе 15 претходног закона који је био у примјени за већи дио поступака за пресуде које су предмет истраживања (*Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, 2003*). Могућност примјене посебних истражних радњи према важећем закону за предметне пресуде је била прописана чланом 226 и чланом 227 став, који је предвидио њихову примјену за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора у трајању од најмање три године или тежа казна (*Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, 2003*). Важећи закон је овај цензус повећао па је њихова примјена могућа за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора у трајању од најмање пет година или тежа казна (*Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, 2021*). Према важећем Кривичном закону Републике Српске, за предметне пресуде била је могућа примјена посебних истражних радњи за сва кривична дјела која су предмет истраживања осим за основни облик кривичног дјела обљуба злоупотребом положаја члан 196 став 1 и кривичног дјела задовољење полних страсти пред другим члан 197 (*Krivični zakon Republike Srpske, 2003*).

Криминалистички аспект разјашњавања и истраге кривичних дјела против полних слобода фаворизује одређене истражне радње, прије свега,

увиђај а затим саслушање свједока (жртве) и испитивање осумњиченог, као и један дио вјештачења (судскомедицинска, биолошка и друга) (Vodinić, 1972).

Кориштење доказа у поступку за предметна кривична дјела смо анализирали посматрајући их кроз начине њиховог прибављања путем класичних доказних радњи, односно, посебних доказних радњи, а затим и кроз анализу примјењиваних класичних доказних радњи кроз категорије: саслушање свједока, испитивање осумњиченог, увиђај (лица мјеста), претрес (стана и других просторија, лица и превозних средстава), вјештачење, увиђај, препознавање и привремено одузимање предмета (Simović, 2005). Све наведене параметре смо посматрали кроз њихову укупну и појединачну заступљеност у односу на бањалучке судове и поједина предметна кривична дјела.

Анализом пресуда судова бањалучке регије утврђено је да су кориштене искључиво класичне доказне радње а да посебне истражне радње нису кориштене нити једном. Такође, предметна кривична дјела су специфична посматрајући међусобни однос извршиоца и жртве гдје је претходним анализама утврђено да је њихово раније међусобно познанство забиљежено у проценту 92,7% што свакако олакшава истрагу у смислу откривања и процесуирања извршиоца кривичног дјела примјеном класичних доказних радњи. Посматрајући пресуде предметних кривичних дјела кроз примјену доказних радњи појединачно уочавамо да су у свим случајевима кориштене радње саслушање свједока и испитивање осумњиченог. Такође, гледано на укупан број пресуда, доказна радња вјештачења је кориштена у 35 случајева, односно 85,4% од свих пресуда а највећи број, укупно 25, јесу психолошка и психијатријска вјештачења, седам медицинских вјештачења (тјелесних повреда) и три биолошка вјештачења. Сва психолошка, психијатријска и медицинска вјештачења су вршена према жртви кривичног дјела а биолошка су вршена према учиниоцу кривичног дјела у смислу прибављања доказа ради његове идентификације. Претреси су примјењивани укупно два пута, увиђај је вршен шест пута (сви увиђаји су вршени на лицу мјеста), препознавање је кориштено у три случаја а шест пута је извршено привремено одузимање предмета. Бањалучки Основни суд је као доказ у 27 пресуда у истом броју користио записнике о саслушању свједока и испитивању осумњичених, два пута записнике претреса, 21 пут налазе вјештачења, шест пута записнике са увиђаја, три пута записнике о препознавању и шест пута привремено одузете предмете. Основни суд у Градишци је у седам пресуда увијек користио радње саслушања свједока, испитивања осумњиченог и вјештачења те у три случаја увиђај и једанпут привремено одузимање предмета. Слично и суд у Котор Вароши, који је у свим пресудама користио увијек и само записнике о саслушању свједока и испитивању осумњичених, односно, налазе вјештачења, а, поред наведених доказних радњи које је у обе пресуде користио суд у Прњавору, овај суд је у једном случају користио и препознавање.

Табела 3.

Назив кривичног дјела	Број пресуда	Класичне доказне радње							
		Саслушање свједока	Испитивање осумњиченог	Претреси	Вјештачења	Увиђај	Препознавање	Привремено одузимање предмета	Посебне истражне радње
Окружни суд у Бањој Луци	Пресуде нису достављене	-	-	-	-	-	-	-	-
Основни суд у Бањој Луци	27	27	27	2	21	6	3	6	0
Основни суд у Градишци	7	7	7	0	7	3	0	1	0
Основни суд у Котор Вароши	5	5	5	0	5	0	0	0	0
Основни суд у Прњавору	2	2	2	0	2	0	1	0	0
Основни суд у Мркоњић Граду	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупан број	41	41	41	2	35	9	4	7	0

Анализом резултата, заступљености доказних радњи према врстама у односу на поједина предметна кривична дјела, представљени у табели број 4, примјетан је исти број кориштених доказних радњи када су у питању саслушање свједока и испитивање осумњиченог који су примјењивани у поступцима за сва предметна кривична дјела. Поред наведеног, код кривичног дјела силовање, од укупно 14 пресуда, претрес је кориштен у једном случају, вјештачење у 13 случајева, увиђај у пет случајева, препознавање у два случаја и привремено одузимање предмета у четири случаја. Код обљубе над немоћним лицем, вјештачења су кориштена у пет случајева а увиђај једном, док је од укупно 14 пресуда за кривично дјело полно насиље над дјететом вјештачење кориштено у 13 случајева, увиђај у три, препознавање у једном а привремено одузимање предмета у два случаја. У једној пресуди – обљуба злоупотребом положаја, кориштене су, поред напријед наведеног, и доказне радње претреса, вјештачења и привременог одузимања предмета а од укупно шест пресуда за кривично дело задовољење полних страсти пред другим, вјештачења су кориштена у три случаја и препознавање у једном случају.

Примјећујемо да су субјективни докази кориштени у свим случајевима и да су најзаступљенији, док се од објективних доказа вјештачење користило у највећем броју а у знатно мањем броју остале класичне доказне радње, док нема доказа прибављених примјеном посебних истражних радњи. Ако посматрамо резултате које смо добили радећи анализу у оквиру израде дисертације гдје се у три случаја извршилац и жртва нису међусобно познавали (код два кривична дела силовања и једног задовољења полних страсти пред другим), сасвим је очекиван резултат да је у сва три случаја кориштено препознавање што може да иде у прилог чињеници ефикасности кривичног поступка. С обзиром на то да смо у анализи резултата из табеле број 5 утврдили врло висок степен осуђујућих пресуда те само три ослобађајућу пресуде, очигледно је да су докази кориштени у поступцима бањалучких судова

и у квантитативном и у квалитативном смислу били довољни за доношење осуђујућих пресуда.

Табела 4.

Назив кривичног дјела	Број пресуда	Класичне доказне радње							
		Саслушање свједока	Испитивање осумњиченог	Претреси	Вјештачења	Увиђај	Препознавање	Привремено одузимање предмета	Посебне истражне радње
Силовање чл. 193	14	14	14	1	13	5	2	4	0
Обљуба над немоћним лицем чл. 194	6	6	6	0	5	1	0	0	0
Полно насиље над дететом чл. 195	14	14	14	0	13	3	1	2	0
Обљуба злоупотребом положаја чл. 196	1	1	1	1	1	0	0	1	0
Задовољење полних страсти пред другим чл. 197	6	6	6	0	3	0	1	0	0
Укупан број	41	41	41	2	35	9	4	7	0

НАЧИН ОКОНЧАЊА ПОСТУПКА

У овом дијелу истраживања смо извршили анализу пресуда у односу на њихов начин окончања па смо пресуде посматрали у односу на члан 288 Закона о кривичном поступку Републике Српске: пресуде којом се оптужба одбија, којом се оптужени ослобађа оптужбе и пресуде којим се оглашава кривим (Simović, 2005: 485). У односу на прописане начине окончања кривичног поступка, тако смо их посматрали кроз категорије – одбијајућа, ослобађајућа и осуђујућа, а у односу на поступајуће судове и врсте предметних кривичних дјела. У пресуде смо уврстили и рјешења према малољетним лицима с обзиром на то да ЗКП РС познаје рјешења са снагом пресуђене ствари (Simović, 2005: 132). Резултати су приказани у табели број 5.

Табела 5.

Назив суда	Број пресуда	Одбијајуће пресуде	Ослобађајуће пресуде	Осуђујуће пресуде
Окружни суд у Бањој Луци	пресуде нису достављене	0	0	0
Основни суд у Бањој Луци	27	0	3	24
Основни суд у Градишци	7	0	0	7
Основни суд у Котор Вароши	5	0	0	5
Основни суд у Прњавору	2	0	0	2
Основни суд у Мркоњић Граду	0	0	0	0
Укупан број	41	0	3	38

Из табеле број 5 која се односи на врсте пресуда у односу на поступајуће судове бањалучке регије, од укупно 41 предмета и исто толико пресуда, три су ослобађајуће пресуде, 38 пресуда је осуђујуће и нема одбијајућих пресуда. Процентуално посматрано, на осуђујуће пресуде се односи 92,7% у односу на 7,3% ослобађајућих пресуда. Гледајући по поступајућим судовима, Основни суд у Бањој Луци донио је три ослобађајуће и 24 осуђујуће пресуде, у процентима 12,5% у односу на 87,5% док је код осталих судова 100% осуђујућих пресуда.

Табела 6.

Назив кривичног дјела	Број пресуда	Одбијајуће пресуде	Ослобађајуће пресуде	Осуђујуће пресуде
Силовање чл. 193	14	0	1	13
Обљуба над немоћним лицем чл. 194	6	0	0	6
Полно насиље над дететом чл. 195	14	0	0	14
Обљуба злоупотребом положаја чл. 196	1	0	0	1
Задовољење полних страсти пред другим чл. 197	6	0	2	4
Укупан број	41	0	3	38

Када посматрамо врсте пресуда према кривичним дјелима, једна пресуда за кривично дјело силовање је ослобађајућа док је осталих 13 осуђујућих. Код кривичног дјела задовољење полних страсти пред другим, двије пресуде су ослобађајуће или 1/3 од укупног броја за ова кривична дјела и четири осуђујуће. Пресуде за остала кривична дјела су осуђујуће. Дакле, гледајући однос осуђујућих и ослобађајућих пресуда судова бањалучке регије, видљива је велика заступљеност у корист осуђујућих док нема одбијајућих пресуда. У три пресуде гдје је оптужени ослобођен кривице, различити су разлози за доношење оваквих судских одлука. У пресуди за кривично дјело задовољење полних страсти пред другим, суд је примијенио закон који је измијењен након извршења кривичног дјела па је примјењујући такав закон, који је блажи за извршиоца, нашао да радње које је извршилац починио не представљају кривично дјело (Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 2017). Слично, и за друго кривично дјело – задовољење полних страсти пред другим, суд није нашао елементе који се тичу бића кривичног дјела. За кривично дјело силовање, суд је оптуженог ослободио јер изведени докази нису довољни да несумњиво разјасне да ли је полни однос оптуженог и жртве био добровољан или принудан (Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 2008). И у кривичноправној теорији постоје недоумице у вези са суштином силовања у недобровољном сексуалном чину или акту који се остварује искључиво путем принуде (Škulic, 2019: 38).

Када се ове три пресуде анализирају, јасно је да су двије пресуде овакав епилог добиле искључиво због процесних недостатака (који се тичу непостојања основних елемената бића самих кривичних дјела), док је недоста-

так квантитета и квалитета доказа код треће пресуде утицао на одређење суда за доношење одбијајуће пресуде. Аналогно наведеном, можемо закључити да је квалитет доказа кориштених у кривичним поступцима код осуђујућих пресуда био довољан и примјењив. Недостатак доказа који је резултирао ослобађајућу пресуду у само једном случају у односу на осталих 40 пресуда чини мали проценат оних поступања у истрагама које можемо да оцијенимо да су биле ефикасне. Такође, изостанак примјене посебних истражних радњи у случајевима гдје их је било могуће користити, говори у прилог томе да оне нису неопходне, односно, да су класичне истражне радње сврсисходне у односу на наведене пресуде, односно, кривичне поступке што се може посматрати и као један од аргумената који иде у прилог измјенама Закона о кривичном поступку Републике Српске у оном дијелу гдје је каталог кривичних дјела у којима је могуће примјенити посебне истражне радње измијењен. Између осталог, у дијелу који прописује могућност њихове примјене за она кривична дјела за које је могуће изрећи затворску казну од најмање три године мијења на минимално пет година.

ЗАКЉУЧАК

Као што је наведено у уводном дијелу нашег рада и у складу са ставовима већине аутора, стручне јавности као и најширег дијела друштва регије којој припада Република Српска, кривична дјела против полних слобода, односно, полног интегритета, иако нису бројна према званичним подацима у односу на друга кривична дјела, спадају у оне инкриминације које побуђују велику пажњу а погађају најрањивије категорије друштва: жене, дјецу, старија лица као и она лица са посебним потребама или оне жртве које се налазе у статусу или положају зависности или подређености у односу на неко лице које злоупотребом свог положаја постаје извршилац оваквих кривичних дјела. Због тога јавност очекује да постоји кривичноправни одговор на ову врсту деликата и у превентивном и у репресивном смислу. Готово једну трећину од укупног броја пресуда у Републици Српској за предметна кривична дјела су донијели судови бањалучке регије: Окружни суд у Бањој Луци и основни судови у Бањој Луци, Градишци, Котор Вароши, Прњавору и Мркоњић Граду и показују тренд нешто веће заступљености у односу на друге регије ако их посматрамо у односу на број становника. Анализом примјењених доказних радњи у односу на пресуде судова бањалучке регије, утврдили смо да су најзаступљеније доказне радње саслушање свједока и испитивање осумњиченог а у односу на прибављање објективних доказа радње које су кориштене у највећој мјери су вјештачења (судскомедицинска у највећем броју вршена према жртви кривичног дјела а у мањем броју биолошка вјештачења вршена у смислу прибављања доказа према учиниоцу кривичног дјела) док су остале доказне радње кориштене у мањој мјери. Даље, анализом изречених пресуда предметних судова, дошли смо до резултата да је број осуђујућих пресуда врло висок (92,70%) док је у мањој мјери засту-

пљен број ослобађајућих пресуда од којих је само једна (од три) пресуде донесена усљед недовољног броја доказа. Овакви резултати нас упућују на то да су докази, односно, примијењене доказне радње и у квалитативном и у квантитативном смислу биле довољне и ефикасне јер су омогућиле да се на том основу изрекну осуђујуће пресуде. Такође, утврђено је да су у кривичним поступцима кориштене искључиво класичне доказне радње а да посебне истражне радње нису кориштене ниједном иако је ЗКП РС предвидио ту могућност.

ЛИТЕРАТУРА:

Krivični zakon Republike Srpske, *Službeni glasnik RS*, br. 49/03.

Popis stanovništva, домаћinstava i stanova u Republici Srpskoj 2013. godine. Rezultati popisa, gradovi, opštine i naseljena mjesta (2017). *Republički zavod za statistiku*. Retrieved March 23, 2022, from https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/popis/gradovi_opstine_naseljena_mjesta/Rezultati_Popisa_2013_Gradovi_Opstine_Naseljena_Mjesta_WEB.pdf

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 003 497 08 K od 21. 8. 2009.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 011 128 07 K od 14. 5. 2008.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 012 011 93 K od 30. 11. 2009.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 012 155 07 K od 13. 2. 2008.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 012 268 95 K od 22. 11. 2010.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 013 649 05 K od 21. 5. 2008.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 013 806 03 K od 10. 12. 2008.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 063 988 10 K od 31. 5. 2010.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 065 738 09 K od 24. 8. 2010.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 065 811 09 K od 10. 11. 2011.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 120 967 12 K od 28. 1. 2013.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 131 805 11 K od 15. 12. 2011.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 140 288 12 K od 25. 11. 2013.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 157 159 14 K od 28. 10. 2015.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 189 098 14 K od 14. 2. 2017.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 203 984 15 K od 14. 6. 2016.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 208 950 15 K od 27. 7. 2016.

42 Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 231 343 17 Kž od 16. 10. 2017.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 242 011 16 K od 22. 11. 2016.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K 250 957 17 K od 12. 7. 2017.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O K m 150 283 12 Km od 30. 1. 2013.

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O Km 013 730 08 Km od 23. 10. 2008.

- Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O Km 161 759 12 Km od 6. 2. 2013.
- Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O Km 169 035 13 Km od 16. 10. 2013.
- Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O Km 175 315 13 Km od 30. 9. 2013.
- Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O Km 191 238 14 Km od 27. 8. 2014.
- Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci, 71 O Km 245 192 16 Km od 9. 3. 2017.
- Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luka, 71 O K 232 401 16 K od 21. 12. 2016.
- Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 O K 017 378 11 K od 30. 1. 2012.
- Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 O K 022 074 11 K od 5. 2. 2014.
- Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 O K 047 145 15 K od 14. 10. 2016.
- Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 O Km 035 310 13 Km od 19. 2. 2014.
- Presuda Osnovnog suda u Gradišci, 72 O Km 063 633 17 Km od 27. 7. 2017.
- Presuda Osnovnog suda u Gradišci, CMS 2999 12 K od 20. 3. 2015.
- Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 O K 000 479 07 K od 2. 6. 2008.
- Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 O K 000 713 05 K od 3. 9. 2009.
- Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 O K 001 191 08 K od 13. 1. 2010.
- Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 O K 001 670 08 K od 24. 12. 2009.
- Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 O K 010 447 12 K od 28. 9. 2013.
- Presuda Osnovnog suda u Kotor Varoši, 73 O K 019 345 14 K od 18. 7. 2014.
- Presuda Osnovnog suda u Prnjavoru, 78 O K 026 130 17 od 14. 11. 2017.
- Simović, N. M. (2005). *Praktični komentar Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*. Banja Luka: Visoka škola unutrašnjih poslova.
- Škulić, M. (2009). *Krivična dela protiv polne slobode*. Beograd: Službeni glasnik.
- Vodinelic, V. (1972). *Kriminalistika*. Beograd: Savremena administracija.
- Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, *Službeni glasnik RS*, br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21.
- Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, *Službeni glasnik RS*, br. 50/03.
- Zakon o slobodi pristupa informacija, *Službeni glasnik RS*, br. 20/01.

Рад примљен: 27. 4. 2023.

Рад прихваћен: 6. 6. 2023.